

VALÓS TÉRBEN – AZ ONLINE TÉRÉRT

Networkshop 31: országos konferencia

2022. április 20–22.
Debreceni Egyetem

Szerkesztette: Tick József, Kokas Károly, Holl András

HUNGARNET Egyesület
Budapest, 2022

A kötet megjelenését támogatta az
Energiaügyi Minisztérium

Szerkesztette: Tick József, Kokas Károly, Holl András

Tipográfia és tördelés: Vas Viktória

Workshop

2022. április 20–22. Debreceni Egyetem, konferencia előadásainak közleményei

ISBN 978-615-82243-0-7

DOI: [10.31915/NWS.2022](https://doi.org/10.31915/NWS.2022)

Kiadja a HUNGARNET Egyesület
az MTA Könyvtár és Információs Központ közreműködésével
Budapest
2022

Borítókép: [freepik.com](https://www.freepik.com)

TARTALOMJEGYZÉK

Előszó	5
Lencsés Ákos: A nyílt tudomány pénzügyi vonatkozásai	7
Farkas Katalin: Centenáriumi média-adattár és virtuális kiállítás létrehozásának tanulságai az SZTE Klebelsberg Könyvtárban	13
Bódog András: A nyílt archívumi információs rendszer (OAIS) szabványának honosítása.....	20
Perlaki Attila: Oktatást segítő gamifikációs alkalmazások, mint szakdolgozati témák	27
Csapó Noémi – Dani Erzsébet: APPropó fejlődés – A Bács-Kiskun Megyei Katona József Könyvtár mobilapplikációja.....	32
Simon András: Integrált könyvtári rendszerek tranzakciós rekordjainak vizsgálata, a könyvtári állomány digitalizálásának tervezésekor.....	41
Németh Márton: Az OSZK Webarchívum nemzetközi kapcsolatai.....	58
Antal Péter: A mesterséges intelligencia kihívásai a XXI. század társadalmára	70
Hajdu Csaba – Szilágyi Zoltán: Modern robotikai technológiai ismeretek oktatása „Teljes spektrumú” oktatási módszerrel	77
T. Nagy László – Boda István Károly – Tóth Erzsébet: E-tananyagfejlesztés virtuális 3D környezetben.....	84
Palencsárné Kasza Marianna: Digitális átállás – Minőség – lehetőségek az EQAVET terén.....	92
Nagy Gyula: Nemzetközi kitekintés a felsőoktatási könyvtárak világára: a EUGLOH könyvtári workshopja	99
Babocsay Gergely: Az európai természettudományi gyűjtemények digitális integrációja: határ a csillagos ég.....	108
Somorjai Noémi: Egyenlőtlenségek a tudományos kutatás területén. Az amatőr kutatók szerepe	114
Molnár Dániel – Dani Erzsébet: Robotok a könyvtárban: Hogyan válhat a robotika a könyvtári mindennapok részévé?	122
Horváthné Felföldi Helga: Digitalizáció a szakképzésben. A Szakmajegyzékben szereplő szakmák digitáliskompetencia jártassági szintjeinek felülvizsgálata	130
Kalcsó Gyula: Ne csak útra csomagoljunk! Miért fontos a csomagolás a digitális megőrzésben?	138
Karsa Zoltán István – Szeberényi Imre: A CIRCLE felhő elmúlt évtizede	146
Bobák Barbara – Kasza Péter: Az MI lehetőségei a kora újkori filológiában: Johannes Michael Brutus <i>Rerum Ungaricarum</i> libri kéziratának digitális kiadása (esettanulmány)	154
Egyed-Gergely Júlia – Vajda Róza, Gárdos Judit – Horváth Anna – Meiszterics Enikő – Micsik András – Martin Dániel – Marx Attila – Pataki Balázs – Siket Melinda: Szociológia, kutatási adatok, mesterséges intelligencia: lehetőségek és tapasztalatok	161
Szemes Botond – Bajzát Tímea – Fellegi Zsófia – Kundráth Péter – Horváth Péter – Indig Balázs – Dióssy Anna – Hegedüs Fanni – Pantyelejev Natali – Sziráki Sarolta – Vida Bence – Kalmár Balázs – Palkó Gábor: Az ELTE Drámakorpuszának létrehozása és lehetőségei.....	170

Sebestyén Ádám: Az ELTEdata szemantikus adatbázis legújabb fejlesztései.....	179
Szlamka Erzsébet: Új trendek a tanulási eredmények tanúsításában	185
Tóth Máté – Héjja Balázs: Webshop indítása közkönyvtári környezetben.....	192
Etlinger Mihály – Hernády Judit: A kiadás hagyatéka / a hagyatéka kiadása: A Régi Magyar Költők Tárának hálózati kiadásáról.....	199
Varga Emese – Makkai T. Csilla: „Ki a fenének kell collstok?” A digitális szöveg rejtett mértékegységei	204
Dobás Kata – Fazekas Júlia: ITIdata – Egy irodalmi adatbázis fejlesztése Wikibase alapon és ennek hasznosítása Kosztolányi Dezső forrásjegyzékénél	211
Sörény Edina: Kézai Simon Program – digitális családi fotóarchívum.....	219
Fülöp Tiffany – Molnár Tamás – Hoczopán Szabolcs: Open Monograph Press e-könyvplatform a Szegedi Tudományegyetemen	227
Palkó Gábor: Mesterséges intelligencia, digitális bölcsészet, kulturális örökség: trendek és eredmények.....	235
Pergéné Szabó Enikő – Bátfai Mária Erika: A tudományos publikálás támogatása a Debreceni Egyetemi és Nemzeti Könyvtárban	241
Csirmazné Rezi Éva: Nemzetközi kiadványazonosítók és kötelempéldányok kezelése az OSZK OKP (Országos Könyvtári Platform) rendszerében	250
Alföldi István – Dióssy Anna Laura: Digitálisan született kutatási anyagok megőrzése: a relációs adatbázis mint born-digital objektum	262
Fekete Norbert: HTR-modellépítés és kézírásfelismerés nagyméretű, többszerzős szövegtörzseten. A Transkribus alkalmazása az Arany János hivatali iratokon.....	271
Horváth Péter – Kundráth Péter – Palkó Gábor: ELTE Népdalkorpusz – magyar népdalok gépileg annotált adatbázisa	276
Nagy György: IKT eszközök alkalmazása az alsó tagozatos környezetismeret órákon.....	284
Köpösdí Zsuzsa – Molnár Tamás: Multimédiás, interaktív és adaptív tananyagok létrehozásának lehetőségei H5P keretrendszerrel	289
Jankó Tamás: Munka 4.0 – Ipar 4.0 – Szakképzés 4.0 – : A digitális kompetencia jövőbeni fejlesztési útjai	296
Békésiné Bognár Noémi Erika – Nagy Andor: Megújuló könyvtári statisztika: az egységes adatstruktúra és a korszerű megjelenítés kialakításának útján	304
Bolya Máttyás: Kézírtos dallamlejegyzések feldolgozása MI-vel támogatott digitális környezetben	310
Maróthy Szilvia – Seláf Levente – Vigyikán Villó: Régi magyar verskorpusz összeállítása stilometriai és számítógépes metrikai kutatásokhoz	324
Szűcs Kata Ágnes: Kézírtos források transzformációinak lehetőségei a közgyűjteményekben.....	330
Fellegi Zsófia: A digitális filológia infrastruktúrái. A DigiPhil megújulásáról.	338
Mihály Eszter: Mi az a dHUpla? A Digitális Bölcsészeti Platform bemutatása.....	345
Nemeskey Dávid Márk – Palkó Gábor: Szemantikus névelő-azonosítás magyar nyelvű szövegeken (a HuWikifier bemutatása)	359

A tudományos publikálás támogatása
a Debreceni Egyetemi és Nemzeti Könyvtárban

Pergéné Szabó Enikő
Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtára (Debrecen)
perge@lib.unideb.hu

Bátfai Mária Erika
Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtára (Debrecen)
ebatfai@lib.unideb.hu

A Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtárban (DEENK) évtizedek óta küldetésünknek tekintjük az egyetemen folyó oktató- és kutatómunka támogatását. Hallgatói, oktatói és kutatói munkát segítő tréningek, kurzusok tartása mellett, a tudományos kutatás és publikálás nemzetközi trendjeinek megismertetéséért honlapot¹ és blogot² is üzemeltünk. Kiadónk, a Debreceni Egyetemi Kiadó az egyetemen készülő jegyzetek, szakkönyvek és folyóiratok hagyományos és elektronikus formátumú kiadása mellett azok széleskörű terjesztését is biztosítja.

Stratégiai célkitűzéseink közt elsődleges feladatunknak tekintjük az egyetemi tudásvagyon disszeminációját. Az iDEa Tudóstér kutatói platform³ és az intézményi repozitórium működtetésével az egyetem kutatói teljesítményének hatékonyabb láthatóságát biztosítjuk.

Jelen tanulmányunkban az egyetemen megjelenő folyóirataink nemzetközi – elsősorban a DOAJ, Scopus és Web of Science - adatbázisokban való megjelenését támogató, a Nemzetközi Oktatást Koordináló Központtal (NOKK) duális szervezésben, 2019 őszén indított *Támogatási program az egyetemi folyóiratok Scopus-ba kerüléséhez* c. projekt keretében végzett munkánkat és azok eredményeit ismertetjük.

Kulcsszavak: láthatóság, nyílt hozzáférésű folyóiratok, OJS, indexelés, ranking, egyetemi könyvtár, egyetemi kiadó

The University of Debrecen University and National Library (DEENK) has been committed to supporting teaching and research at the University for decades. In addition to providing training and courses to support students, teachers and researchers, it operates a website and a blog to inform about international trends in scientific research and publishing. The Debrecen University Press - and its predecessor - has been publishing notes, textbooks and journals in print and, in the last decade, in electronic form since 1995. Among the DEENK's primary objectives, it considers the dissemination of the university's knowledge assets as one of its strategic priorities, and also ensures the visibility of the university's research achievements by operating the iDEa Knowledge Platform and its institutional repository.

---

1 <https://openscience.hu/>

2 <https://instantscience.hu/>

3 <https://tudoster.idea.unideb.hu/>

In this study, we present our work and results in increasing the international visibility of the journals published at the university, with a special focus on the multi-year programme “Support Programme for the inclusion of university journals in Scopus”, launched in autumn 2019 in a dual organisation with the Coordinating Center for International Education (NOKK).

Keywords: visibility, open access periodicals, OJS, indexing, ranking, university library, university press

A Debreceni Egyetem küldetésnyilatkozata szerint „a legmagasabb szintű, sokoldalú, multidiszciplináris képzéssel, kutatással és fejlesztéssel járul hozzá az egyetemes tudomány és a magyar társadalom fejlődéséhez.”⁴

Az egyetemek finanszírozásban *végbemenő változásoknak, a modellváltással vállalt publikációs és kutatási teljesítményeknek köszönhetően*, a korábbinál is fontosabb feladat lett a tudományos kutatómunka és a minőségi oktatás disszeminációja. A fenntartható finanszírozás, és a *pályázati források eléréséért* az egyetem hazai és külföldi rangsorokban elért helyzetének előremozdítása - amely a hazai és külföldi hallgatók elsőhelyes jelentkezésének arányait növelheti – az egyetem minden szervezeti egységében prioritással bír.

1. Tudományos folyóiratok láthatósága

A technológiai, politikai és tudományos környezetben végbemenő változásoknak köszönhetően a 2000-s évek végén megjelent a folyóiratok online, open access elérésének az igénye. A szerkesztőségek felismerték, hogy a folyóiratok online láthatósága, a tudományos eredmények gyors elérhetősége mellett az nyílt hozzáférés biztosítja a szerzők tudományos láthatóságát, emellett a kapcsolati háló építésének és a kutatástámogató pályázatok elnyerésének eszköze lehet.

A folyóiratok ismertségének és elismertségének egyik fontos mutatója a cikkekre történő hivatkozások száma, azonban a folyóirat online elérhetőségének biztosítása nem eredményezi automatikusan a nagyobb hazai és nemzetközi láthatóságot, a folyóirat online elérésének biztosításával nem törvényszerű a kutatók által is használt nemzetközi adatbázisokban való megjelenés.

Egy 2015-ben végzett felmérésünk szerint, változó rendszerességgel ugyan, de közel 60 folyóirat, évkönyvmegjelenések köthető az egyetem karaihoz, intézeteihez⁵, közelegyharmaduk a Debreceni Egyetemi Kiadónál jelenik meg. A statisztikai adatok azonban azt is mutatták, hogy a debreceni lapok nemzetközi láthatósága (a rendszeresen megjelenő lapok számát tekintve) rendkívül alacsony. Az open access folyóiratokat jegyző nemzetközi adatbázisban ([Directory of Open Access](https://doaj.org/) (DOAJ)⁶-ban) 2015-ben csupán egy debreceni folyóirat szerepelt, az egyetemi rangsorok adatait szolgáltató nemzetközi indexelő adatbázisok (Web of Science és a Scopus) is csupán egy egyetemi kiadványt indexeltek. Egy 2017-es tanulmány szerint az MTMT-ben regisztrált hazai szerzők cikkeinek közel harmada olyan folyóiratban jelent meg, amelyet nem követ sem a Web of Science (WoS), sem a Scopus⁷. Egy folyóirat sikeres

4 A Debreceni Egyetem küldetésnyilatkozata. Hozzáférés: 2022.06.19. <https://unideb.hu/debreceni-egyetem-kuldetesnyilatkozata>

5 Debrecenen megjelenő folyóiratok. Utolsó elérés: 2022.06.19. <https://lib.unideb.hu/hu/egyetemi-folyoiratok>

6 Directory of Open Access Journal. Hozzáférés: 2022.06.19. <https://doaj.org/>

7 Holl András – Bilcsi Erika: Nyílt publikálási szoftverek és platformok. In: *Tick József - Kokas Károly - Holl András (szerk.): Workshop 2019: 2019. április 23-26.* Széchenyi István Egyetem, Győr, Hungarnet, 2019. pp. 54-60.

indexelésének (és bent maradásának) magas szakmai és technikai követelményei vannak¹, amely szempontoknak egyetemi folyóirataink nem minden pontban tudnak eleget tenni.

2. Folyóiratkiadás a Debreceni Egyetemen

A Debreceni Egyetemen a [Debreceni Egyetem Kiadói Szabályzata](#)² rendelkezik az egyetemen megjelenő folyóiratok, könyvek kiadási jogáról. Az Egyetemen (és jogelőd intézeteiben) hosszú múltra tekint vissza azoknak a tudományos folyóiratoknak, aktáknak a kiadása, amelyek az intézmény egy-egy szervezeti egységéhez kötődnek. Bár az Egyetemen 1995-ben jött létre a Kossuth Egyetemi Kiadó - mely az egyetemi karok integrációja (2000) után Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtárának (DEENK) részeként [Debreceni Egyetemi Kiadó](#) (DUPress)³ néven biztosítja az egyetemi jegyzetek, szakkönyvek kiadását - napjainkban is jelentős számú a kari, intézeti kiadású folyóiratok száma.

3. Online folyóiratplatform(ok) a DUPress-ben

Jövőképünk szerint, hiszünk a nyílt hozzáférés tudományepeszdtő erejében, a DUPress, a szerzői jogok maradéktalan betartása mellett, minél zöldebb⁴ kiadvóvá kíván válni. A következő évek célkeresztjébe az egyetem tudományos teljesítményének korszerű és magas színvonalú, hosszú távú lokális és országos megjelenítése mellett a nemzetközi láthatóság kerül, kiadványainkkal növelni kívánjuk az Egyetem nemzetközi rangsorokban elfoglalt helyét.

A Kiadó 2010-ben kezdte el az elektronikus folyóiratkiadást, a tudományos, open access folyóiratok online szerkesztésére és publikálásra alkalmas, [Open Journal System \(OJS\)](#)⁵ alapokra épülő, saját fejlesztésű, magyar nyelvű platform, a Météisz használatával. A Météisz célja a magyar nyelvű egyetemi folyóiratok online megjelenésének biztosítása volt.

A Météisz által támogatott online szolgáltatási környezetet 7 – elsősorban az Egyetemi Kiadónál hagyományos formában is megjelenő - egyetemi folyóirat használta. A folyóiratok többsége továbbra is az intézményi honlapokon való elhelyezést választotta online megjelenési formaként, ami a gyakorlatban a legtöbb lap számára a tanszéki vagy intézeti honlapon megjelenő folyóirat tartalomjegyzékének megjelentetését jelentette, néhány esetben az évfolyamokat letölthető formátumban is elérhetővé tették. A honlapokon azonban nem tüntették fel a szerző(k) felhasználási jogait, mint ahogyan a felhasználási licenc megadása is

---

1 DOAJ kritériumok: <https://doaj.org/apply/guide/>

Scopus kritériumok: <https://www.elsevier.com/solutions/scopus/how-scopus-works/content/content-policy-and-selection>

Web of Science kritériumok: <https://clarivate.com/products/scientific-and-academic-research/research-discovery-and-workflow-solutions/web-of-science/core-collection/editorial-selection-process/>

2 Debreceni Egyetem Kiadói Szabályzat. Hozzáférés: 2022.06.19.

<https://mad-hatter.it.unideb.hu/portal/displayDocument/id/2012825>

3 <https://dupress.unideb.hu/hu/fooldal/>

4 Metz, Katja – Seadle, Michel (2012): Green publishing with green technologies. *Library Hi Tech*. Vol.30., Issue 3, pp. 381-383. <https://doi.org/10.1108/07378831211266528>

5 Az tudományos folyóiratok online közzétételét és a szerkesztőségi folyamatok támogatását biztosító nyílt forráskódú szoftvert 2001-ben alkották meg a University of British Columbián, egy projekt -az open access mozgalom szellemiségét támogató - Public Knowledge Project (PKP) projekt keretében. Saját fejlesztésre a magyar nyelvű platform és útmutató hiánya és az egyetemi folyóiratok sajátos szerkesztőségi folyamatai miatt volt szükség.

elmaradt. A folyóiratok adatainak rendszeres frissítését, a cikkek állandó, tartós elérését, a hosszú távú megőrzését a szerkesztőségek nem tudták biztosítani⁶.

4. A Debreceni Egyetem Publikációs Platformja

A DEENK az egyetemi tudásvagyon megőrzése mellett az egyetemi publikációk, így az egyetemi folyóiratok láthatóságának növelését is célul tűzte ki. Ez nem egyedi kezdeményezés, az ország más könyvtárai olykor az egyetemi kiadóval karonfogva, is ebbe az irányba indultak el⁷.

Megvizsgálva a tudományos folyóiratokat szolgáltató nemzetközi adatbázisok kritériumrendszerét, elsődleges feladatnak tekintettük olyan online megjelenést is biztosító platform biztosítását, amely automatizmusokon keresztül lehetővé teszi az adatbázisok közötti átjárhatóságot, átláthatóvá teszi a szerkesztőségi munkafolyamatokat, és biztosítja az archiválást, a hosszú távú megőrzést. A Métisz ezeket az elvárásokat részben a fejlesztések hiányosságai, részben pedig a rendszer egyedi sajátosságai miatt nem tudta teljesíteni, így könyvtár stratégiai vezetése úgy döntött, hogy a nemzetközi tudományos folyóiratok körében már nagy népszerűséggel és elismeréssel bíró, és a hazai folyóiratkiadási környezetben is használt Open Journal System 3.1-es verziójával folytatja a folyóiratok kiadását.

2016-ban alakítottuk ki a [Debreceni Egyetem Publikációs Platformját](#)⁸, ami egyrészt a szerkesztőségi munkafolyamatok teljes menedzselését, az egyes munkafolyamatok pontos nyilvántartását és automatizálását is lehetővé teszi; másrészt az OJS-sel a tudományos folyóiratoktól elvárt, szabványos megjelenési felületet biztosít a rendszerhez csatlakozó folyóiratok számára. A szolgáltatás igénybevételével a kiadványok egy önálló webcímmel rendelkező kész honlapot kapnak, amely olvasói felülete teljesen reszponzív, azaz a legkülönbözőbb eszközökön is optimális megjelenést, könnyű olvashatóságot biztosít. Az OJS ezen verziója már biztosítja a lapszámok és cikkek folyamatos elérését, megosztását a különböző közösségi platformokon, kompatibilis a hivatkozáskezelő alkalmazásokkal⁹. A program által biztosított automatizmusoknak köszönhetően a Google Scholar, a Crossref és az ORCID kapcsolat is biztosított. A könyvtár a platform térítésmentes működtetésével, a rendszer használatával és a folyóiratok formai megjelenésével kapcsolatos technikai és módszertani tanácsokkal segíti a szerkesztőségeket.

Aszabványoknak és a nemzetközi elvárásoknak megfelelő formai megjelenés után támogatást nyújtunk a folyóiratoknak a különböző nemzetközi adatbázisokban való regisztrációhoz is. (Ezt a segítséget megkapják azok a folyóiratok is, amelyek a közös egyetemi felületet nem használják.)

A módszertani támogatás első lépéseként útmutatókat készítettünk a szerkesztőségek számára, az open access szerkesztőségi folyamatok, a bírálati űrlapok, a copyright és a licenc-ek meghatározásán át a folyóiratok online felületének kialakításáig.

A legnagyobb és legfontosabb feladatunknak a folyóirat nemzetközi adatbázisokba való indexeltetését tekintjük. A DEENK kezdeményezését (a közös egyetemi platform kialakítását) kedvezően fogadták az egyetemi karok vezetői és a folyóiratok szerkesztőbizottságai. Míg 2018 végén csupán 3 folyóiratot menedzselünk a platformon, 2019-ben már 15 folyóirat

6 Holl András (2022): A hazai tudományos eredmények láthatóvá tétele, kiaknázása és megőrzése modern eszközökkel. *Magyar Tudomány*. 183. évf. 1. sz. pp. 69–78. <https://doi.org/10.1556/2065.183.2022.1.6>

7 Kilián Zsolt – Margit István (2021): Open Access kiadás könyvtári támogatása egyetemi környezetben. *Tudományos és műszaki tájékoztatás*, 68. évf. 7. sz. <https://tmt.omikk.bme.hu/tmt/article/view/13063>

8 Debreceni Egyetem Publikációs Platform. <https://ojs.lib.unideb.hu/>

9 Páyer Barbara (2017): A megújuló online folyóirat-kiadás. *Tudományos és műszaki Tájékoztatás*. 64. évf. 11.sz. pp. 548-559. <http://real.mtak.hu/70283/>

jelent meg ezen a felületen, mára pedig több mint 30 egyetemi folyóirat megjelentetését és elérhetőségét biztosítjuk.

5. Támogatási program az egyetemi folyóiratok Scopus-ba kerüléséhez

Az egyetem nemzetközi rangsorokban való megjelenésével, az adatok elemzésével, a rangsorokban való előrelépést segítő akciótervek kidolgozásával a *Debreceni Egyetem Nemzetközi Oktatási Kordinációs Központja (NOKK)* foglalkozik. A NOKK látva az DEENK egyetemi folyóiratok nemzetközi láthatóságával kapcsolatos törekvéseit, olyan program kidolgozására kérte fel a könyvtárat, amelynek segítségével belátható időn belül megemelkedik a debreceni folyóiratok nemzetközi láthatósága. A könyvtár a program kialakításához az Utrechti Egyetemi Könyvtár open access folyóiratkiadásra kidolgozott projektjét vette példaként¹⁰. A holland inkubátorprogram egy hatéves időszakot határozott meg arra, hogy az open access folyóiratok tudományos láthatóságának növelésével egyidőben folyóirataik számára fenntartható pénzügyi modellt dolgozzanak ki. A több évre szóló akciótervben könyvtárunk az utrechti példa mellett az egyetemi rangsorokat készítő vállalatoknak az egyetem publikációs adatairól elemzést adó Scopus, valamint az open access folyóiratokat minősítő DOAJ kritériumait alapul véve egy 8 mérföldkőből álló keretrendszert készített, a NOKK pedig a programban részt vevő folyóiratok DEENK által javasolt feladatainak teljesítéséhez pénzügyi támogatását, biztosítását vállalta.

**DEBRECENI
EGYETEM**

**DEBRECENI EGYETEM
EGYETEMI ÉS NEMZETI KÖNYVTÁR**
H-4002 Debrecen, Egyetem tér 1, Pf.: 400
Tel.: 52/410-443, e-mail: office@lib.unideb.hu

A DE FOLYÓIRATTÁMOGATÁSI PROGRAMJÁNAK MÉRFÖLDKÖVEI

- LÉPÉS**
Folyóiratok döntése és **szándéknyilatkozat aláírása a főszerkesztők és a kari dékánok által** a Scopus-ba való bekerülést célzó támogatási programban való részvételtől és a DE OJS (Open Journal System - ojs.lib.unideb.hu) platformra való áttérésről.
ÉVES TÁMOGATÁS
Felhasználási terület: személyi költségek (lektor, szerkesztő, korrektor, törzselő munkadíja), arculati elemek tervezése
- LÉPÉS – HATÁRIDŐ: 6. HÓNAP**
A DEENK valamennyi, a programban résztvevő folyóiratról készít egy részletes helyzetelemzést, amely többek között kitér a következőkre:
  - folyóirat Scopus-os hivatkozásainak száma
  - DOI szám megléte
  - Open Access-e a folyóirat
  - Indexelve van-e valahol
  - MTMT-ben rendben van-e
  - MTA osztály jegyzékén szerepel-e
  - Scopus által támasztott minimum elvárások teljesítésével hogyan áll - egyedi ütemterv az összes elvárás teljesítéséhez
- LÉPÉS – HATÁRIDŐ: 12. HÓNAP**
Részvevő folyóiratok **DE OJS-re (Open Journal System - ojs.lib.unideb.hu) való áttérése** - DEENK biztosítja a felületet és a szakmai útmutatást, de a folyóiratok szerkesztői töltik fel a tartalmakat és kezelik a későbbiekben is a saját oldalukat.
EGYSZERI BÓNUSZ
- LÉPÉS – HATÁRIDŐ: 12. HÓNAP**
Lektorált, angol nyelvű absztrakttal rendelkező, minimum 9 cikket tartalmazó, külföldi szerző(k) bevonásával készült lap megjelenése az év alatt vállalt darabszámban (rendszerességgel)
EGYSZERI BÓNUSZ
- LÉPÉS – HATÁRIDŐ: 12. HÓNAP**
A DEENK által leírt **helyzetelemzéshez kapcsolódó, folyóiratonként eltérő további feladatok teljesítése a 12. hónap végére.**
EGYSZERI BÓNUSZ
- LÉPÉS – HATÁRIDŐ: 24. HÓNAP**
Az egy évre **vállalt rendszerességgel** való megjelenés (lektorált, angol nyelvű absztrakttal rendelkező, minimum 9 cikket tartalmazó, külföldi szerző(k) bevonásával készült) + a **szerkesztők minimum 40%-a külföldi** (legalább egy Európán kívüli) és **minimum 40%-nyi külföldi szerzős cikk** minden megjelenet lapszámban.
EGYSZERI BÓNUSZ
- LÉPÉS – HATÁRIDŐ: 24. HÓNAP**
A DEENK által leírt **helyzetelemzéshez kapcsolódó, folyóiratonként eltérő további feladatok teljesítése a 24. hónap végére** - Scopus-ba való jelentkezés elindítása (először „pre evaluation”, majd a javaslatok végre hajtása után a tényleges jelentkezés elindítása).
EGYSZERI BÓNUSZ
- LÉPÉS – HATÁRIDŐ: 36. HÓNAP**
Scopus-ba való bekerülés.
EGYSZERI BÓNUSZ

1. ábra DETamfi mérföldkövek

10 Sondervan, Jeroen – Stigter, Fleur (2018): Sustainable open access for scholarly journals in 6 years—the incubator model at Utrecht University Library Open Access Journals. *Learned Publishing*. Vol. 31. Issue 3. <https://doi.org/10.1002/leap.1151>

A mérföldkövek tartalmazzák a folyóirat – lehetőleg kettős vak – lektorálási szempontjait, a rendszeres megjelenést, a kiadói etikai nyilatkozat meglétét, nem angol nyelvű cikkek esetén az angol nyelvű absztraktot és a tárgyszavakat. Mivel a folyóirat Scopusba való bekerülésének fontos szempontja a szerkesztők és a szerkesztőbizottság szakmai tekintélye és nemzetközi összetétele¹¹, ennek biztosítása a szerkesztőbizottságok kiemelt feladata lett. A NOKK kérésére a könyvtár a mérföldkövek teljesítését 3 éves időkereten belül határozta meg.

A mérföldkövek a folyóiratszerkesztőségek által is elfogadott feladatok teljesítését az DEENK felügyeli, a programban részt vevő folyóiratok eredményeinek függvényében a NOKK a szerkesztőségek számára pénzügyi keretet biztosít, amit szabadon felhasználhatnak olyan tevékenységekre, amelyek előmozdíthatják az online folyóirat formai, minőségi és tartalmi megjelenését. Ilyen feladat pl. az OJS platformra való átköltözés a teljes szerkesztőségi munkafolyamat implementálásával, az archív számok feltöltése, a folyóirat designjának kialakítása vagy a lektorok, technikai munkatársak, fordítók munkadíjának kifizetése.

A program indulása előtt megvizsgáltuk a folyóiratok megjelenésének gyakoriságát és rendszerességét, az angol nyelvű absztraktok és kulcsszavak meglétét, a szerzők nemzetközi összetételét, és a folyóiraatra történő Scopus hivatkozások számát. A folyóiratszerkesztőségek és a karok vezetői megkapták a támogatási program feltételeit és a programban előírt feladatokat, elvárásokat. Az elemzés eredményei alapján a kari vezetőségek döntöttek el, melyik folyóirat fenntarthatóságát tudják a 3 éves program ideje alatt kari szinten is biztosan támogatni. Ezek után (2019 őszén) 25 folyóirattal indult el a DEENK és a NOKK első közös projektje.

Az első év mérföldkövei közé tartozott a folyóirat honlapjának kialakítása vagy megújítása. A honlapokon a folyóiratok küldetésnyilatkozata mellé felkerültek az open access nyilatkozatok, a copyright politikák és a licencek. Az egyetemi folyóiratok közül egyre többen kezdték el használni az OJS-t. A DEENK a folyóiratoknak online ISSN számot és DOI-t regisztrált. A folyóirat szerkesztőségek számára a rendszeres megjelenés mellett az első év kiemelt feladata volt a szerzők és a szerkesztőbizottsági tagok nemzetköziesítése, minél több külföldi szerző és szerkesztőbizottsági tag bevonása.

Az első év végén megvizsgáltuk a folyóiratok „teljesítményét”, az első évre meghatározott elvárások teljesítését. Az egy éves projektidőszakban 7 folyóirat nem tudta a rendszeres online megjelenést biztosítani, így a NOKK további pénzügyi finanszírozási szakaszaiban már nem vesznek részt. A második évtől a támogatási program 17 folyóirattal¹² folytatódott. A második, és a jelenlegi harmadik évben a szerkesztőségek kiemelt feladata a DOAJ és a Scopus regisztrációs folyamatok előkészítése, az ezzel kapcsolatos folyamatok felülvizsgálata és a regisztráció elindítása.

11 Dudás Anikó (2017): Folyóirat – ismertség, elismertség, indexelés. *Tudományos és Műszaki Tájékoztatás*. 62. évf. 7-8. sz. pp. 251-274.

12 Acta Agraria Debreceniensis (MÉK), Acta Classica Universitatis Debreceniensis (BTK), Abstract: Applied Studies in Agribusiness and Commerce (GTK), Central European Journal of Educational Research (BTK), Ethnographica et folkloristica Carpathica (BTK), Gerundium (ÁOK), Hungarian Journal of English and American Studies (BTK), International Journal of Horticultural Science (MÉK), International Review of Applied Sciences and Engineering (MK), Italianistica Debreceniensis (BTK), Kitaibelia (TTK), Különleges Bánásmód (GYGYK), Magyar Nyelvjárások (BTK), Metszetek (BTK), Publicationes Mathematicae Debrecen (TTK), Slavica (BTK), Stadium

5.1 Tapasztalatok

A folyóiratszerkesztőségekben szakmájuk és hivatásuk elismert tekintélyei kitartó, de a tudományos ranglétrán való előmenetelük szempontjából kevésbe elismert munkával működtetnek egy-egy folyóiratot. Az OJS-be költöző folyóiratok szerkesztőségeire háruló napi feladatok ugyan jelentősen optimalizálódtak, ám maga az online platform-váltás (nem egy esetben első online megjelenés) valamint a Scopus szempontrendszere szerinti formai, leíró elemek, a különböző nyilatkozatok (az indexelés oldaláról kiemelt fontosságú a publikációs és etikai nyilatkozat) és tájékoztatók megírása jelentős plusz terhet rótt a szerkesztőségi tagokra, nem egy esetben alapjaiban változtatta meg a folyóirat működését a megjelenési periódustól a bírálati mérföldkövek ütemezésén át a cikkek szerkezetéig és formai megjelenéséig.

A könnyen ütemezhető és teljesíthető elvárásokon (pl. főszerkesztő presztízsének igazolása; angol absztrakt és kulcsszavak; a szerző affiliációjának kötelező feltüntetése a cikkekben; a nyílt hozzáférésről, archiválásról nyilatkozat; átlátható és kiszámítható bírálati folyamat) túl, hosszú távon a rendszeres megjelenés (az egyes számokba megfelelő számú és minőségű cikk) valamint a szerzők és lektorok folyamatos toborzása jelent kihívást.

Könyvtárunk nemcsak a célokat és feladatokat határozta meg, hanem a fent említett részfeladatokhoz egyfajta dentritként közvetítette a különböző szerkesztőségeik által újonnan kialakított jó megoldásokat. Ízelítő a praktikákból:

- a leíró részek előzetes megírása;
- a leíró részek megírása munkamegosztással;
- nemzetközi folyóiratok honlapjain elhelyezett nyilatkozatminták elemzése, implementálása saját környezetbe (NEM másolása);
- ütemezett, gyakori és rendszeres szerkesztőségi ülések;
- az adminisztrációs felülettel lassabban barátkozó szerzők, lektorok mentorálása;
- közösségi média tervezett és rendszeres használata;
- a Scopus indexelés előtt pl. a DOAJ regisztrációval tesztelni nemzetközi adatbázisokba való bekerülési feltételeknek való megfelelést.

5.2 Javaslatok

A program a végéhez közeledik, ám az egyetemi kutató- és oktató munka, annak disszeminációja, nem véges folyamat, ahogy az egyetemi könyvtár kutatástámogató küldetése sem. A könyvtár oldaláról folyamatos volt és lesz az eddig vázolt módszertani támogatás, emellett több irányt is látunk, amivel folyóiratainak láthatóságát növelni lehetne:

- tudományterületét ismerő szaknyelvi lektor alkalmazása; esetleg ilyen jellegű online szolgáltatás előfizetése;
- (web)grafikus, tördelő alkalmazása;
- minőségi tördelő, képszerkesztő szoftverek használatával magasabb formai és tartalmi szintre emelhető a cikkek, folyóiratok tudományos megjelenése;
- a folyóiratok arculatkialakításához az üzleti világban is használt webergonómiai módszerek alkalmazása;
- a tudományos írást, publikálást, lektorálási feladatokat segítő kurzusok indítása;
- marketinget segítő jó gyakorlatok megosztása.

6. Eredmények és zárszó

A program jelenleg a 3. év közepén tart. Ez idő alatt:

- kialakítottuk a folyóiratok teljesítményelemző rendszerét;
- évente többször a folyóiratokra szabott helyzetelemzéseket készítettünk és pontos menetrendeket adtunk a további feladatok sikeres teljesítéséhez;
- workshop-okat és online szakmai előadásokat szerveztünk és tartottunk;
- a NOKK-kal közös menetrendet alakítottunk ki az támogatás folyamatos biztosítása érdekében.

Napjainkra a programban részt vevő valamennyi folyóirat rendelkezik DOI azonosítóval, 13-an az OJS platformot használják a folyóirat megjelenítésére, minden folyóirat „nemzetköziesítette” a polgárságát, azaz határon túli szerzők és szerkesztőbizottsági tagjainak száma emelkedett, a szerkesztőségek elkészítették a szerzők felhasználási szerződéseit, és a cikk elején felsorolt további nyilatkozatokat.

A DEENK módszertani támogatásának, a NOKK motiválásának és a szerkesztőségek kitartó munkájának sikereként könyveljük el, hogy 2016-tól 10 egyetemi folyóirat került be a DOAJ adatbázisába. A Scopus-ban korábban már indexelt folyóirat (Publicationes Mathematicae Debrecen (DE Természettudományi Kar) és a támogatási program indításával egyidőben bekerülő, a Debreceni Egyetem Műszaki Kara és az Akadémia Kiadó közös kiadásában megjelenő International Review of Applied Sciences and Engineering folyóiratok mellé a támogatási programnak köszönhetően újabb 2 egyetemi folyóirat indexelését kezdte meg a Scopus 2022 elején¹³.

Bízunk benne, hogy a jelenleg a Scopus minősítési eljárás utolsó szakaszában lévő folyóirataink¹⁴ hasonlóan kedvező elbírálást kapnak.

Felhasznált irodalom

1. A Debreceni Egyetem küldetésnyilatkozata. <https://unideb.hu/debreceni-egyetem-kuldetesnyilatkozata> Hozzáférés: 2022.06.19.
2. DUDÁS Anikó (2017): Folyóirat – ismertség, elismertség, indexelés. *Tudományos és műszaki tájékoztatás*. 62. évf. 7-8. sz. pp. 251-274.
3. HOLL András (2022): A hazai tudományos eredmények láthatóvá tétele, kiaknázása és megőrzése modern eszközökkel. *Magyar tudomány*. 183. évf. 1. sz. pp. 69-78. <https://doi.org/10.1556/2065.183.2022.1.6> Hozzáférés: 2022.06.01.
4. HOLL András – BILICSI Erika (2019): Nyílt közzevetési szoftverek és platformok. In: *Tick József - Kokas Károly - Holl András (szerk.): Networkshop 2019: 2019. április 23-26. Széchenyi István Egyetem. Győr, Hungarnet*, pp. 54-60. <https://doi.org/10.31915/NWS.2019.7>
5. KILIÁN Zsolt – MARGIT István (2021): Open Access kiadás könyvtári támogatása egyetemi környezetben. *Tudományos és műszaki tájékoztatás*, 68. évf. 7. sz. <https://tmt.omikk.bme.hu/tmt/article/view/13063> Hozzáférés: 2022.06.09.
6. METZ, Katja – SEADLE, Michel (2012): Green publishing with green technologies. *Library Hi Tech*. Vol.30. Issue 3, pp. 381-383. <https://doi.org/10.1108/07378831211266528> Hozzáférés: 2022.06.12.

13 The Hungarian Journal of English and American Studies (DE Bölcsészettudományi Kar) és a Kitaibelia (DE Természettudományi Kar).

14 Acta Classica Universitatis Scientiarum Debreceniensis (DE Bölcsészettudományi Kar); The International Journal of Horticultural Science (DE Mezőgazdaság-, Élelmiszertudományi és Környezetgazdálkodási Kar), valamint a Slavica (DE Bölcsészettudományi Kar)

7. PÁYER Barbara (2017): A megújuló online folyóirat-kiadás. *Tudományos és műszaki tájékoztatás*. 64. évf. 11. sz. pp. 548-559. <http://real.mtak.hu/70283/> Hozzáférés: 2022.05.27.
8. SONDERVAN, Jerien – STIGTER, Fleur (2018): Sustainable open access for scholarly journals in 6 years–the incubator model at Utrecht University Library Open Access Journals. *Learned Publishing*. Vol. 31. Issue 3. <https://doi.org/10.1002/leap.1151> Hozzáférés: 2022.06.07.